

UCHWAŁA Nr VII/98/15
RADY GMINY MAGNUSZEW
z dnia 29 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Magnuszew na lata 2016 – 2023.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. - Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Magnuszew na lata 2016 – 2023 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Magnuszew.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Złotow Rybarczyk

*Załącznik
do Uchwały Nr VII/98/15
Rady Gminy Magnuszew
z dnia 29 grudnia 2015 r.*

Strategia Rozwoju Gminy Magnuszew na lata 2016-2023

Grudzień 2015

	Spis treści	
I.	Obszar i czas realizacji Strategii	3
II.	Diagnoza – strategiczna charakterystyka gminy Magnuszew	5
	2.1 Zagospodarowanie przestrzenne	5
	2.2. Walory przyrodnicze i kulturowe	11
	2.3. Uwarunkowania rozwoju turystyki	16
	2.4. Sfera gospodarcza	17
	2.5. Sfera społeczna	21
III.	Analiza SWOT	25
IV.	Cele rozwoju Gminy Magnuszew i kierunki działań	28
V.	Realizacja zadań i projektów oraz źródła ich finansowania	31
	5.1. Cele strategiczne i planowane zadania	31
	5.2. Źródła finansowania zadań strategicznych	38
VI.	Zapewnienie zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	40
	6.1. Zgodność Strategii z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r., Innowacyjne Mazowsze.	40
	6.2. Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020	42
VII	System wdrażania i oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego	44
	7.1. System wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego	44
	7.2. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Strategii Rozwoju Lokalnego	45
VIII	Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Magnuszew	51
	8.1. Sposoby monitorowania i oceny Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Magnuszew	51
	8.2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	56
	8.3. Public Relations Strategii Rozwoju Lokalnego	56

I. Obszar i czas realizacji Strategii

Strategia Rozwoju Gminy jest kompleksowym dokumentem programowym określającym strategię społeczno-gospodarczą gminy Magnuszew na lata 2016 – 2023. Strategia jest dokumentem zakładającym zintegrowane i kompleksowe działania mające na celu zrównoważony rozwój obszaru dla którego został sporządzony. Oznacza to, że podstawą Strategii jest założenie (na którym opierają się wszystkie strategie zrównoważonego rozwoju w krajach UE), że *„gospodarka nie może rozwijać się kosztem ludzi i przyrody, a także przyroda nie może być ważniejsza niż człowiek i gospodarka”*.

Czas realizacji zadań, przedstawionych w Strategii jest tożsamy z okresem programowania Unii Europejskiej i zawiera się w latach 2016–2023, z uwzględnieniem oddziaływania niektórych zadań (szczególnie tych rozpoczętych w latach 2019-2020) do roku 2023 a także na ewentualny następny okres programowania.

Dokument został przygotowany na podstawie planów inwestycyjnych gminy, danych statystycznych oraz na podstawie pogłębionej analizy społeczno - ekonomicznej obszaru. Uwzględniono także metody partycypacyjne – dokument konsultowany był w trakcie obrad Rady Gminy Magnuszew dnia 21 grudnia 2015r oraz dnia 29 grudnia 2015r.

Strategia została sformułowana w ścisłej korelacji z kluczowymi dokumentami planistycznymi w regionie i kraju, w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego, z Ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz Strategią Rozwoju Kraju 2020 przyjętą uchwałą Rady Ministrów 25 września 2012 r.

Strategia przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną gminy Magnuszew, identyfikuje zdiagnozowane problemy, formułuje cele i zawiera opis działań zmierzających do osiągnięcia rozwoju społecznego i gospodarczego. W Planie oszacowane zostały spodziewane efekty planowanych interwencji i ich wpływ na przebieg procesów rozwojowych; wskazano kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych oraz środków własnych gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Magnuszew na lata 2016 - 2023 będzie służyła jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych wyłącznie z zasobów środków własnych, jak również pozwoli określić wysokość interwencji z funduszy unijnych.

W zaproponowanej Strategii respektowane są zatem zarówno potrzeby rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy, polepszania warunków ekonomicznych i szeroko rozumianej jakości życia mieszkańców, jak również respektowanie filozofii działania

wynikającej z koncepcji ekorozwoju. Praca nad budową dokumentu przebiegała zgodnie z podstawowymi zasadami planowania strategicznego, którego model w literaturze przedstawiany jest najczęściej w postaci cyklu: analiza - planowanie – wdrażanie - ocena, która w kolejnej fazie przyjmuje postać korekty planów.

Zgodnie z tym modelem formułowanie Strategii zostało poprzedzone identyfikacją problemów i oczekiwań. Przy pracach skorzystano z informacji o wszystkich aspektach funkcjonowania gminy, według danych dostępnych na dzień opracowywania dokumentu (grudzień 2015).

Należy podkreślić, że mimo faktu, iż inicjatywa opracowania Strategii wypłynęła ze strony władz samorządowych to jest to dokument skierowany do mieszkańców całej społeczności gminnej oraz wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych działających na jej obszarze. Tym samym Strategia zakłada aktywne uczestnictwo wszystkich przedstawicieli lokalnej wspólnoty jako pełnoprawnych inicjatorów, decydentów i realizatorów założonych działań.

II. Diagnoza – strategiczna charakterystyka gminy Magnuszew

2.1 Zagospodarowanie przestrzenne

Lokalizacja

Obszar, którego dotyczy Strategia Rozwoju Gminy obejmuje jednostkę administracyjną położoną w powiecie kozienickim, w województwie mazowieckim. Gmina Magnuszew to gmina wiejska, położona w południowej części województwa mazowieckiego. W latach 1377–1869 Magnuszew posiadał prawa miejskie. Jest jedną z siedmiu gmin należących do powiatu kozienickiego, położoną w widłach trzech rzek: Wisły, Pilicy i Radomki. Powierzchnia gminy wynosi 140,92 km². Od centrum Warszawy dzieli ją zaledwie 69 km.

Mapa 1. Mapa powiatu kozienickiego

Gmina Magnuszew graniczy:

- od południa z gminami Kozienice i Głowaczów (obie gminy należą do powiatu kozienickiego),
- od północy z gminą Warka (powiat grójecki),
- od zachodu z gminą Grabów nad Pilicą (powiat kozienicki),
- od wschodu z gminami Wilga i Maciejowice (powiat garwoliński), granicę między tymi gminami wyznacza rzeka Wisła.

W skład gminy wchodzi 32 sołectwa (liczące zwykle poniżej 300 mieszkańców): Aleksandrów, Anielin, Basinów, Boguszków, Bożówka, Chmielew, Dębowola, Gruszczyn, Grzybów, Kępa Skórecka, Kłoda, Kolonia Rozniszew, Kurki, Latków, Magnuszew, Mniszew, Ostrów, Osiemborów, Przewóz Tarnowski, Przewóz Stary, Przydworzyce, Rękowice, Rozniszew, Trzebień, Tyborów, Wilczkowice Dolne, Wilczowola, Wola Magnuszewska, Wólka Tarnowska, Zagroby, Żelazna Nowa, Żelazna Stara. Największą miejscowością jest miejscowość gminna Magnuszew, którą zamieszkuje 981 osób.

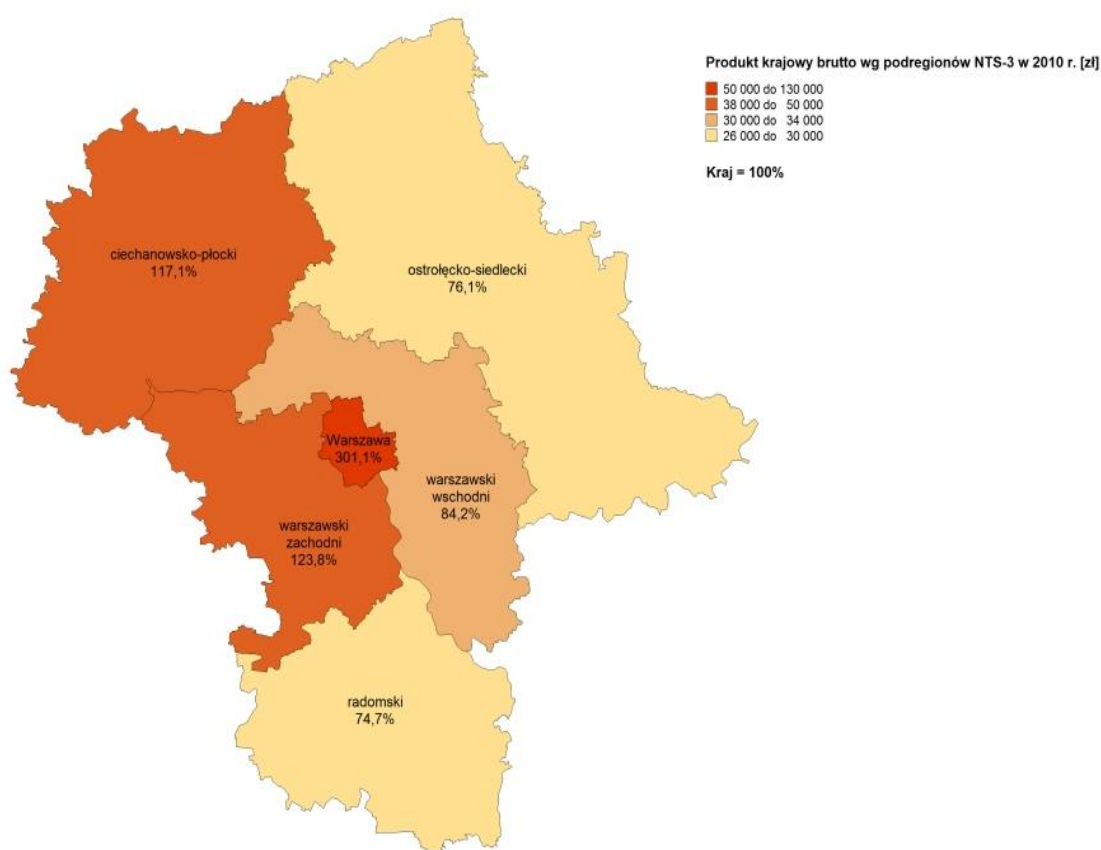
Zagospodarowanie poszczególnych sołectw w gminie Magnuszew tworzy różnorodne układy przestrzenne dostosowane do istniejących uwarunkowań. Najczęściej występują układy liniowe, o zabudowie mniej lub bardziej skupionej, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych. Rozproszone osadnictwo wiejskie o jednorodnej funkcji zabudowy zagrodowej pod wieloma względami stanowi bardzo nieefektywną strukturę przestrzenną. Rozproszenie osadnictwa utrudnia dostęp do infrastruktury społecznej. Czas podróży z miejsca zamieszkania do szkoły, ośrodka zdrowia czy urzędu zwiększa się, wzrastają też koszty podróży. Efektem są m.in. problemy związane z dowozem dzieci do szkół. Dłuższe odcinki dróg wymagają większych nakładów na remonty i utrzymanie. Budowa i eksploatacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej przy małym zagęszczeniu odbiorców jest znacznie kosztowniejsza ze względu na wydłużenie niezbędnych odcinków sieci¹.

Dominujące znaczenie tak dla aktualnej sytuacji jak i dla planowania przewidywanych kierunków rozwoju gminy Magnuszew ma fakt jej usytuowania w subregionie radomskim, na południowym krańcu województwa mazowieckiego. Wszelkie tworzone na szczeblu regionalnym analizy planistyczne oraz strategiczne a także raporty potwierdzają wyjątkowo duże zróżnicowanie terenu Mazowsza pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego. Subregion radomski należy do obszarów o jednym z niższych poziomów rozwoju na obszarze województwa mazowieckiego. Taki wniosek wynika m.in. z raportu przeprowadzonego w marcu 2013 roku, na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, w którym wykorzystano nowatorskie podejście badawcze oparte na wskaźniku pn: Lokalny Wskaźnik Poziomu Rozwoju (LHDI). Badanie przygotowane zostało przez ekspertów Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) działającego przy ONZ.

---

¹ Za: „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013”.

W rankingu województw zdecydowanie na pierwszym miejscu znalazło się województwo mazowieckie, które wyprzedziło małopolskie i pomorskie. W rankingu 30 najlepszych powiatów na czele znalazła się Warszawa, przed powiatami piaseczyńskim i pruszkowskim. Z kolei w rankingu 30 powiatów o najniższych wartościach LHDI w roku 2010 znalazł się aż cztery powiaty z subregionu radomskiego: powiat zwoleński, lipski, szydłowiecki i przysuski. Z mapy wskaźnika zamożności wynika, że poziom średni notowany jest w dwóch powiatach – grójeckim (awans z 203 na 165 miejsce) i kozienickim (spadek ze 112 na 166 miejsce) oraz samym Radomiu.

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych - Główny Urząd Statystyczny

Mapa: Produkt krajowy brutto wg. podregionów Mazowsza w 2010 r.

Powiązania komunikacyjne

Gmina Magnuszew leży przy drodze krajowej nr 79 (oś północ-południe), łączącej Warszawę z aglomeracją śląską. Przez miejscowość przebiega także droga wojewódzka nr

736, która zapewnia połączenie z Warką (a dalej z drogą E77: Warszawa - Kraków). Brak mostu na Wiśle utrudnia rozwój połączeń w kierunku wschodnim.

Uzupełnieniem sieci podstawowej są drogi powiatowe i gminne, które w sposób bezpośredni bądź pośredni stanowią powiązania wewnątrz gminy, jak również z sąsiednimi ośrodkami gminnymi, powiatowymi i innymi województwami.

Gmina do zadań inwestycyjnych na lata 2016-2020 założyła:

- Przebudowę drogi przez wieś Przydworzyce
- Przebudowę drogi Żelazna Nowa - Żelazna Stara - Kolonia Rozniszew
- Przebudowę drogi Rozniszew - Boguszków.
- Modernizację drogi Grzybów Nowy - Grzybów Stary
- Modernizację drogi Magnuszew - Ostrów
- Modernizację drogi do wsi Kurki
- Modernizację drogi Kurki - Przewóz Stary
- Modernizację drogi Tyborów - Wilczowola
- Modernizację drogi do wsi Anielin Kępa
- Modernizację drogi w Magnuszewie ul. Kolonia Magnuszew
- Modernizację drogi w Magnuszewie od ul. Przyjaźni do drogi krajowej Nr 79
- Modernizację drogi Osiemborów – Urszulin
- Modernizację drogi Dębowa Trzebień
- Modernizacja dróg w miejscowościach: Magnuszew, Rozniszew, Gruszczyn
- Modernizację drogi Wilczkowice Dolne - Wojtasówka – Osiemborów
- Budowę ścieżek pieszo-rowerowych na potrzeby rozwoju ruchu turystycznego na terenie Gminy Magnuszew.

Transport publiczny

Transport publiczny na terenie gminy opiera się na autobusach byłego PKS i busach lokalnych przewoźników. Autobusy umożliwiają połączenia z sąsiednimi miejscowościami i gminami. Z Magnuszewa jeżdżą autobusy do: Kozienic, Mniszewa, Pionek, Świerzy Górnych, Tarnobrzega, Warki, Warszawy. Na terenie gminy brak jest linii kolejowych, jednakże przebiegają one w pobliżu. Najbliższa linia kolejowa przebiega przez sąsiadujące z Magnuszewem gminy: Grabów nad Pilicą i Warka.

Zaopatrzenie w wodę

Wg stanu na dzień 30 listopada 2015 r. z wodociągów zbiorczych korzysta około 61,5% mieszkańców gminy (4238 osób). Długość sieci wynosi 62,5 km. Ogólny stan techniczny sieci wodociągowej jest dobry. Obecnie zaopatrywani są w wodę mieszkańcy następujących miejscowości; Chmielew, Gruszczyn, Grzybów, Kurki, Magnuszew, Mniszew, Rękawice, Trzebień, Wilczkowie Dolne, Rozniszew, Zagroby, Boguszków, Anielin, Przydworzyce, Kłoda. Wodę dostarcza się z dwóch stacji uzdatniania wody: w Magnuszewie i Mniszewie.

1. Ujęcie wód podziemnych w Magnuszewie. Woda pobierana jest z utworów trzeciorzędowych, ze studni o głębokości 130 m., przy pomocy pompy głębinowej zapuszczonej na głębokość 28 m. z silnikiem MS 6000 o mocy 7,5 kW. Wokół studni ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej w granicach ogrodzonej działki stacji wodociągowej o wymiarach 33 m. x 50 m., stanowiącej własność Urzędu Gminy Magnuszew.
2. Ujęcie wód podziemnych w Mniszewie. Woda pobierana jest z utworów trzeciorzędowych, ze studni o głębokości 120 m., przy pomocy pompy typu GBA 2.03 z silnikiem mocy 2,2 kW. Wokół studni ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej w granicach ogrodzonej działki. Stefa ta ma kształt siedmiokąta o wymiarach boków; 38m, 48m, 20m, 18m, 44m, 10 m.

Gmina założyła na lata 2016-2023 inwestycje środowiskowe - "Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Magnuszew":

1. Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w Woli Magnuszewskiej, Aleksandrowie, Grzybowie i Osiemborowie,
2. Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Ostrów,
3. Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Trzebień,
4. Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Chmielew (Chmielew Dolny), Gruszczyn, Kępa Skórecka.
5. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Mniszewie,
6. Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Magnuszewie.

Infrastruktura sanitarna

Z systemu kanalizacji zbiorczej korzysta (dane za 2015 rok) około 3.900 osób na terenie gminy Magnuszew, co stanowi 56,6% ogólnej liczby mieszkańców. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 58 km i swym zasięgiem obejmuje tylko część gminy, w

miejsowościach: Magnuszew, Grzybów, Kurki, Trzebeń, Mniszew, Wilczowie, Rękawice, Gruszczyn, Chmielew, Rozniszew, Zagroby, Boguszków, Anielin, Przydworzyce, Kłoda. Jednostką organizacyjną zajmującą się eksploatacją systemów kanalizacyjnych jest Urząd Gminy Magnuszew. W Gminie eksploatowane są trzy oczyszczalnie ścieków, w miejscowościach: Magnuszew, Mniszew i Boguszków oddane do użytku w 1997r, 2002 r. i 2014r.

Omawiane oczyszczalnie są przystosowanymi do usuwania fosforu i azotu. W skład procesu oczyszczania wchodzi następujące elementy:

- Część mechaniczna: cedzenie z kratak na kracie łukowej i kracie ręcznej, oddzielanie piasku i grubszych zanieczyszczeń w piaskowniku wielostrumieniowym, oddzielanie zawiesin łatwo opadających w dwóch osadnikach wstępnych;
- Część biologiczna: denitryfikacja azotanów, utlenianie związków węgla organicznego i utlenianie związków azotowych w dwóch komorach denitryfikacji, dwóch komorach napowietrzania i dwóch osadnikach wtórnych o przepływie poziomo-pionowym
- Część chemiczna: regulacja objętościowa fosforu ogólnego w osadnikach wstępnych, strącanie symultaniczne w komorach biologicznych.

Na terenach nieskanalizowanych w większości ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, skąd wozem asenizacyjnym dowożone są do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków. Należy przyjąć, że wiele zbiorników jest nieszczelnych a część mieszkańców wywozi ścieki na pola, użytki rolne lub do rowów. Niestety na terenie Gminy brak jest dobrych uwarunkowań do rozwoju sieci kanalizacyjnej, szczególnie ze względu na znaczące rozproszenie osadnictwa. Rozwój systemu kanalizacyjnego w dalszych miejscowościach wymagał będzie przyjęcia innych rozwiązań, które powinna poprzedzać wnikliwa analiza ekonomiczna. Powinno to nastąpić w jak najkrótszym okresie czasowym, gdyż stanowi to znaczna przeszkodę dla rozwoju gminy².

Brak działań inwestycyjnych w zakresie budowy infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej w gminie, przy istotnych brakach w obu sieciach stanowi zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia mieszkańców. Brak realizacji inwestycji w szczególności w budowę sieci kanalizacyjnych będzie miało negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze o znaczących walorach i utrudnienia w wykorzystaniu tych zasobów w celach rozwoju turystyki i gospodarki.

---

² Za: Program Ochrony Środowiska Gminy Magnuszew.

Gospodarka odpadami

W Gminie Magnuszew wszystkie odpady komunalne powstające w gospodarstwie domowym są odbierane z nieruchomości. Nie ma żadnych ograniczeń co do ilości odbieranych odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkiwanych. Najwięcej odpadów zbieranych na terenie Gminy to odpady niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne oraz zmieszane odpady opakowaniowe.

Na terenie Gminy działa stacjonarny PSZOK tymczasowo zorganizowany na terenie bazy komunalnej Magnuszew, ul. Partyzantów. Odpady tzw. „ wielkogabaryty ” oraz zużyty sprzęt AGD są przyjmowane dwa razy w roku, w miesiącach: kwietniu i wrześniu. Popiół zagospodarowywany jest przez mieszkańców we własnym zakresie (o ile to możliwe) np. poprzez wyrównywanie dróg dojazdowych lub dostarczany do punktu segregacji odpadów. Odpady biodegradowalne np. liście są gromadzone indywidualnie na kompostownikach na działkach³.

2.2. Walory przyrodnicze i kulturowe

Walory przyrodnicze

O walorach turystycznych Gminy Magnuszew decyduje jej nietypowe położenie w widłach trzech rzek: Wisły, Pilicy i Radomki oraz bliskie sąsiedztwo Puszczy Kozienickiej i Puszczy Stronieckiej. Walory środowiska przyrodniczego gminy to przede wszystkim lasy i woda. 2 264 ha powierzchni gminy zajmują lasy w większości sosnowe i mieszane ale także brzoźowe, olchowe i dębowe. Jest to rejon atrakcyjny przyrodniczo i krajobrazowo, z malowniczymi zakolami rzek, starorzeczami i udziałem łąk. Szerokie, nieuregulowane koryta rzek z licznymi wyspami stwarzają dogodne warunki do życia wielu gatunków fauny i flory. Znajdują się tu liczne siedliska bobrów, znajdziemy orła bielika i czaplę siwą. Z tych powodów rozległe tereny gminy włączono do Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych Natura 2000.

---

³ Program Ochrony Środowiska Gminy Magnuszew

Zdj. Walory przyrodnicze gminy Magnuszew

Na terenie gminy występują:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolin Pilicy i Drzewiczki”, utworzony w 1983 roku o obszarze 70 380 ha. Jest to naturalny korytarz ekologiczny o randze krajowej, łączący obszar węzłów ekologicznych: Świętokrzyskiego z Doliną Pilicy.
- Rezerwat przyrody „Olszyny”, utworzony w 1980 roku, o powierzchni 28,79 ha.
- Zabytkowy Park Podworski w Trzebieniu, założony w połowie XIX wieku przez rodzinę Zamoyskich o powierzchni 5,56 ha.

Od 1974 roku Magnuszew posiada status uzdrowiska. Przeprowadzone w 1958 roku prace badawcze wykazały na terenie gminy istnienie wód mineralnych. Najbardziej wartościowe z nich są solanki chlorkowo-wapniowe silnie zmineralizowane o dużej zawartości jodu i o podwyższonej temperaturze ok. 35 stopni Celsjusza. Woda ta może być wykorzystywana leczniczo do kąpieli w rehabilitacji pourazowej, przy schorzeniach wieku dziecięcego; do inhalacji górnych dróg oddechowych i przy leczeniu alergii. Daje to możliwość budowy basenów termalnych, uzdrowiska oraz zakładu przyrdo-leczniczego. Jednak małej gminy rolniczej (z niewielkim budżetem), jaką jest Gmina Magnuszew, nie stać na tego rodzaju przedsięwzięcia. Rozwiązaniem byłiby inwestorzy z zewnątrz, którym gmina

będzie sprzyjać np. udostępniając grunty pod lokalizację inwestycji⁴, bądź też realizowanie przedsięwzięć w ramach Partnerstwa Publiczno- Prywatnego

Walory kulturowe

Historia Gminy Magnuszew

Udokumentowane dzieje miejscowości gminnej Magnuszew sięgają XIV wieku. W 1377 roku Świętosław (Stanisław) zwany Reczywa (Krzeczywa, Krzeczyjawa) uzyskał od księcia mazowieckiego Siemowita III przywilej na założenie miasta Magnuszewa na prawie niemieckim.

Mikołaj Powąła z Taczowa, uczestnik bitwy pod Grunwaldem, kupił Magnuszew i otrzymał od ks. Janusza Mazowieckiego w 1424 roku potwierdzenie przywilejów zezwalających na targi i jarmarki, nadanych Świętosławowi.

Następnie Magnuszew stał się własnością Magnuszewskich herbu Ogończyk. W kolejnych latach przeszedł we władanie Potockich i Zamoyskich. W XVI wieku przestał być miastem. Pomimo tego faktu, jego korzystne położenie na ważnym trakcie handlowym i pocztowym biegnącym z Krakowa do Warszawy sprawiało, że zachował niektóre funkcje miejskie (przykomórek celny, stacja pocztowa, piękna austeria).

Andrzej Zamoyski, X ordynat, kupił dobra magnuszewskie od Wincentego Potockiego. Założył tu swoją drugą stolicę i odtąd sygnował się: Andrzej na Bieżuniu i Magnuszewie. W 1776 roku Stanisław August Poniatowski podniósł Magnuszew ponownie do rangi miasta, na prośbę Andrzeja Zamoyskiego, doceniając jego zasługi i pracę włożoną w ogólny rozwój Rzeczypospolitej. Miasteczko miało podlegać sądowi asesorskiemu. Otrzymało prawo magdeburskie, a inne, wcześniejsze prawa i zwyczaje zostały mu odebrane. Ordynat Zamoyski, mając na uwadze rozwój miasta, doprowadził do powstania manufaktury sukienniczej.

Podczas Insurekcji Kościuszkowskiej przez teren gminy w czasie marszu na Warszawę przeszły wojska Tadeusza Kościuszki, które odpoczywały w Rozniszewie. Pamiątką po tamtych wydarzeniach jest usypany przez mieszkańców w 1917 roku, w setną rocznicę urodzin wodza insurekcji, Kopiec Kościuszki.

Częste pożary mieszkań i budynków gospodarczych, wylewy Wisły, szczególnie w latach 1839 i 1844, brak oświaty, wyjazd z Magnuszewa rzemieślników w poszukiwaniu

---

⁴ M. Kozłowski, B. Sobota, E. Wachnik: GMINA MAGNUSZEW „Cudze chwalicie swego nie znacie” – materiał promocyjny.

lepszego życia, klęska roku 1830-1831 i niewystarczające wykorzystywanie postępu technicznego w rolnictwie doprowadziły do upadku miasta. Rok 1863 to okres walk powstańczych partii (oddziałów partyzanckich) z wojskiem zaborczym. Polacy pod dowództwem płk. Władysława Kononowicza stoczyli w okolicach Magnuszewa zwycięskie potyczki. W grudniu 1865 roku magistrat Magnuszewa został zniesiony, a miasto przyłączono do gminy Trzebień. Od 1 stycznia 1869 roku Magnuszew funkcjonował już jako osada.

W okresie I wojny światowej wioska była świadkiem licznych manewrów i starć wojennych. Ciągłe przemarsze obcych wojsk, związane z tym rekwizycje i rabunki oraz bardzo wysokie podatki na utrzymanie władzy okupacyjnej rujnowały miejscową ludność.

W 1939 roku okolice Magnuszewa były miejscem działania Wileńskiej Brygady Kawalerii pod dowództwem pułkownika Konstantego Druckiego-Lubeckiego. Podczas okupacji Niemcy stosowali terror wobec ludności cywilnej. W Magnuszewie zorganizowali przejściowe getto na tzw. Paciejowie. 28 października 1943 roku, po brutalnym śledztwie zamordowali w Magnuszewie 12 osób. Kolejnej zbrodni dokonali 30 lipca 1944 roku. Wówczas z ich rąk zginęło 5 osób.

Na początku sierpnia 1944 roku wojska 8 Armii Gwardii wchodzące w skład I Frontu Białoruskiego pod dowództwem marszałka Konstantego Rokossowskiego, uchwyciły przyczółek pomiędzy ujściem Pilicy i Radomki do Wisły (przyczółek warecko-magnuszewski). Walki na przyczółku trwały do 12 września 1944 roku. Wojska radzieckie były wspierane przez jednostki polskie wchodzące w skład I Armii Wojska Polskiego. Na miejscowym cmentarzu znajduje się kwatera poległych 356 żołnierzy polskich walczących w tej okolicy w 1939 i 1944 roku. Dla upamiętnienia tamtych dramatycznych wydarzeń w 1977 roku na rynku w Magnuszewie ustawiono pomnik Braterstwa Broni polsko-radzieckiej oraz haubicoarmatę, prawdopodobnie jedną z tych, jakie brały udział w walkach na przyczółku. Magnuszew Cmentarz żołnierski - mogiły z września 1939 oraz z 1944 roku⁵.

Zmiany przynależności administracyjnej w historii Gminy

Ziemie na których położona jest gmina Magnuszew określano mianem Zapilcza. Do 1343 wchodziły one w skład Mazowsza. Następnie Zapilcze (od 1349 roku) przyłączono do ziemi sandomierskiej. Po inkorporacji Mazowsza do państwa polskiego w roku 1526, Zapilcze należało od powiatu wareckiego, wchodzącego w skład ziemi czerskiej,

---

⁵ Ibidem.

województwa sandomierskiego. Taki podział przetrwał do upadku Polski w 1795 roku. W wyniku rozbiorów tereny te znalazły się pod panowaniem Austrii.

Po utworzeniu przez Napoleona Księstwa Warszawskiego, Magnuszew znalazł się w jego granicach i wchodził w skład departamentu radomskiego.

Po kongresie wiedeńskim 1814-1815 Zapolcze, a wraz z nim Magnuszew, znalazło się w granicach nowo utworzonego państwa polskiego (zależnego od Rosji), będąc częścią województwa sandomierskiego z siedzibą w Radomiu. W 1832 roku car Mikołaj I ogłosił Statut Organiczny, mocą którego inkorporował Królestwo Polskie do Cesarstwa Rosyjskiego jako swoją prowincję. Po upadku powstania styczniowego Magnuszew terytorialnie należał do guberni radomskiej.

Po odzyskaniu niepodległości, od 1925 roku Polska została podzielona na 17 województw. Magnuszew i okolice wchodziły w skład powiatu kozienickiego województwa kieleckiego. W czasie II wojny światowej znalazł się pod okupacją niemiecką w Generalnym Gubernatorstwie. Należał wówczas do dystryktu radomskiego. Po zakończeniu wojny Magnuszew podlegał administracyjnie województwu kieleckiemu.

Nowy podział administracyjny Polski na 49 województw w 1975 roku sprawił, że Magnuszew znalazł się w województwie radomskim.

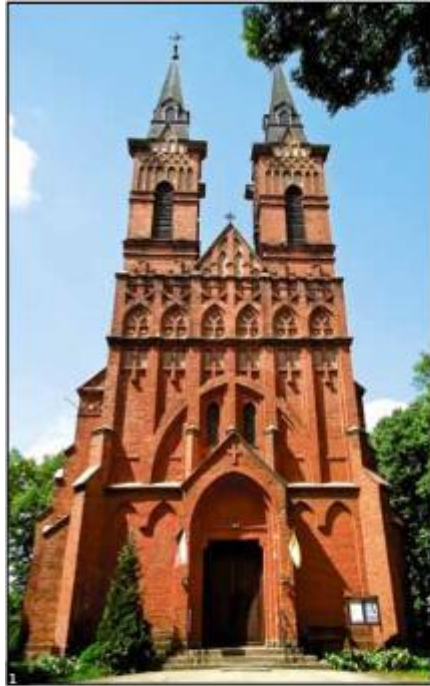
Od 1999 roku przynależy do województwa mazowieckiego.

Zabytki

W gminie Magnuszew znajduje się wiele ciekawych zabytków i obiektów historycznych. Należą do nich:

- Kościół parafialny pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela w Magnuszewie wybudowany w latach 1786-87 według projektu Jana Hempla;
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Trzebieniu rodziny Zamoyskich wybudowany w pierwszej połowie XIX wieku;
- Pomnik walk powstańczych z 1863r. w Anielinie;
- Kopiec Tadeusza Kościuszki w Roznieszewie;
- Kościół parafialny w Roznieszewie z I połowy XX w.;

- Skansen Bojowy I Armii Wojska Polskiego w Mniszewie;
- Cmentarz parafialny w Magnuszewie - mogiły z września 1939 oraz z 1944 roku;
- Mogiły z Września 1939 w miejscowościach Zagroby i Rozniszew;
- Pomnik Braterstwa Broni w Magnuszewie;
- Pomnik Poległym i Pomordowanym w II Wojnie Światowej w Rozniszewie; - Kościoły pw. św. Rocha i św. Józefa w Mniszewie.

2.3. Uwarunkowania rozwoju turystyki

Liczne walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz klimatyczne przyciągają na teren gminy coraz więcej turystów i letników, budujących tu domy letniskowe.

Gmina Magnuszew dysponuje bazą gastronomiczną i noclegową. Największą ilością miejsc noclegowych dysponuje hotel-restauracja „Sarmacka” w Mniszewie (40 miejsc noclegowych) oraz gospodarstwo agroturystyczne pana Jarosława Piwońskiego w Kłodzie (12 miejsc noclegowych). W roku 2014 udzielono w gminie 428 noclegów.

Dalszy rozwój turystyki w gminie opierać się powinien na rozszerzaniu oferty turystycznej przy wykorzystaniu statusu uzdrowiska oraz powinien obejmować działania służące promocji obszaru (marketing terytorialny, uczestnictwo w targach wojewódzkich, stworzenie i promocja produkt lokalnego, organizacja imprez lokalnych) oraz

integracji oferty turystycznej (wspólne przedsięwzięcia gospodarstw agroturystycznych, hoteli, restauracji).

2.4. Sfera gospodarcza

Przedsiębiorczość

Gmina Magnuszew jest gminą wiejską o funkcji rolniczej. Głównymi funkcjami zewnętrznymi gminy jest produkcja rolna i leśna, a tylko w niewielkim zakresie – produkcja nierolnicza. Tylko 30% ogółu zatrudnionych na obszarze gminy, to osoby pracujące poza rolnictwem.

Największe podmioty gospodarcze na rynku lokalnym to:

- Z.P.H.U. „Witamina” Szczypek Mirosław – Mniszew,
- Z.P.H.U. „Multi Smak” Miśkiewicz Mieczysław – Mniszew,
- BCF Sp. z o.o. O/Magnuszew,
- Krzysztof Strzelczyk „DREW-BIS” Wspólnik S.C. - Basinów
- P.P.H.U. Meble Kutyla Ryszard Kutyla – Magnuszew,
- TRANSOIL ENERGY Sp. z o.o. Stacja paliw – Magnuszew,
- Kurzepa Z.K TRANSOIL Sp. z o.o. Wiklinowy Zajazd - Magnuszew
- Chodyra Stefan Usługi Transportowo Handlowe – Wilczkowice,
- Transport Drogowy - Kutyla Wojciech - Wilczkowice Dolne
- Mieczysław Kutyla Zakład Stolarski – Wilczkowice Dolne,
- EVITA Smodarek Jarosław – Mniszew,
- Mateusz Szelaąg Produkcja Opakowań drewnianych – Magnuszew
- Jarosław Białek i Wspólnik Spółki cywilnej PPHU „BIAREX”.

Według systemu REGON liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Magnuszew na koniec 2014 roku wynosiła 326 z czego 311 to działalność sektora prywatnego (w tym: 261 osób prowadzących działalność gospodarczą). Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą systematycznie rośnie.

Tabela 1. Tendencja wzrostowa podmiotów gospodarczych w wybranych latach

Gmina Magnuszew	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON	295	292	296	319	326

Źródło: stat.gov.pl

W prywatnej przedsiębiorczości gospodarczej dominują zdecydowanie handel i usługi. Zwiększająca się systematycznie liczba podmiotów gospodarczych świadczy o aktywności mieszkańców gminy i właściwym wykorzystywaniu walorów wynikających z położenia i dobrej sieci komunikacyjnej. Jednocześnie, zobowiązuje to władze lokalne do podejmowania działań zmierzających do stworzenia mieszkańcom warunków ułatwiających im realizację własnych przedsięwzięć (infrastruktura drogowa umożliwiająca łatwy dojazd dostaw i odbiór towarów a także szybkie i bezpieczne dotarcie do pracy i domów), jak też zapewnienia im atrakcyjnego i aktywnego wypoczynku.

Władze samorządowe Magnuszewa traktują rozwój działalności gospodarczej jako bezwzględny priorytet rozwoju gminy. Do realizacji tego celu niezbędne jest wykorzystanie dobrego położenia komunikacyjnego gminy, dostępnych zasobów ludzkich, niskiej ceny gruntów i obiektów budowlanych a także przygotowanie obszarów atrakcyjnych inwestycyjnie, oferty ulg dla nowych inwestorów.

Rolnictwo

Rolnictwo jest ważną funkcją gminy Magnuszew, a ok. 70 % ogółu zatrudnionych na terenie gminy, to osoby pracujące w rolnictwie. Zdecydowały o tym cechy środowiska przyrodniczego tj.: jakość gleb, warunki wodne, położenie przestrzenne, klimat. Jakość środowiska przyrodniczego ma tu nadrzędny charakter w stosunku do innych uwarunkowań. Środowisko ma bowiem bezpośredni wpływ na rodzaj funkcji gospodarczych oraz na charakter osadnictwa szczególnie typu wiejskiego. Rolnictwo jest zależne od cech środowiska przyrodniczego tj.: jakości gleb, warunków wodnych, położenia przestrzennego, klimatu.

Użytki rolne zajmują 9 493 ha powierzchni w Gminie Magnuszew. Gleby na obszarze gminy cechują się wysoką przydatnością do produkcji rolniczej. Przeważają gleby IV klasy i stanowią one ponad 37% wszystkich użytków rolnych. Produkcja rolna oparta jest na uprawie warzyw i zbóż. Olbrzymią rolę odgrywa w gminie sadownictwo i ogrodnictwo.

Ponad 7% powierzchni ogólnej (12,8% powierzchni użytków rolnych) - zajmują sady (co stawia gminę na pierwszym miejscu wśród gmin wiejskich powiatu). W innych gminach sady zajmują znacznie mniejszy odsetek powierzchni: od 0,2% w Garbatce-Letnisko do ok. 3% w Gniewoszowie. Gmina Magnuszew charakteryzuje się też niewielką powierzchnią lasów i gruntów leśnych (16,1% przy średniej dla powiatu na poziomie 30,1%). Natomiast odsetek użytków rolnych (56,9%), nie odbiega znacząco od średniej powiatowej, liczonej dla gmin wiejskich.

Tabela 2. Użytkowanie gruntów w gminie Magnuszew

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki i pastwiska		
	w ha						
Magnuszew	14086	9494	6231	234	3029	2765	1827
	w %						
	100	67,4	65,6	2,5	31,9	19,6	13,0

Dane: U.G. Magnuszew

W gminie Magnuszew funkcjonuje ponad 1100 gospodarstw indywidualnych. Gospodarstwa te charakteryzują się dużym rozdrobnieniem. Najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa do 5 ha. Liczba dużych gospodarstw w ostatnich latach wzrasta, a część z nich zwłaszcza gospodarstwa sadownicze, zacierają ku specjalistycznej produkcji wielkotowarowej z przeznaczeniem nie tylko na rynek krajowy ale i eksport.

Tabela 3. Struktura obszarów gospodarstw indywidualnych na przykładzie 1999 i 2004 roku

Rodzaj gospodarstwa	2000		2005		2010	
	liczba gospodarstw (w szt.)	%	liczba gospodarstw (w szt.)	%	liczba gospodarstw (w szt.)	%
do 5 ha	1317	64,9	510	45,9	634	53,73
od 5 do 10 ha	557	27,4	425	38,3	399	33,81
od 10 do 15 ha	124	6,1	136	12,2	115	9,75
powyżej 15 ha	32	1,6	40	3,6	32	2,71
Razem	2030	100	1111	100	1180	100

Dane: U.G. Magnuszew

Z powyższych danych wynika, iż w gminie Magnuszew dominują gospodarstwa małe poniżej 5 ha, które stanowią niemal 54% ogółem wszystkich gospodarstw. Duże rozdrobnienie gospodarstw nie sprzyja wprowadzaniu mechanizacji i specjalizacji produkcji rolnej.

Ponad połowa gospodarstw rolnych prowadzi działalność wyłącznie rolniczą, jednakże w większości jest to tradycyjny system produkcji nastawiony na samozaopatrzenie. W wielu gospodarstwach działalność rolnicza stanowi dodatkowe źródło utrzymania przynajmniej dla jednej osoby.

Przyszłość rolnicza gminy jak i całego kraju należy do nowoczesnych, specjalistycznych gospodarstw towarowych i grup producenckich. Właściciele mniejszych gospodarstw powinni podjąć działania w celu dywersyfikacji dochodów np. poprzez świadczenie usług pozarolniczych, w tym agroturystycznych. Tego typu działania wspierane są w ramach środków europejskich dla obszarów wiejskich.

Podsumowując uwarunkowania wynikające ze stanu rolnictwa, przedstawione w charakterystyce gospodarstw rolnych gminy Magnuszew, zwrócić należy uwagę na liczne ograniczenia, ale również na walory będące podstawą wyznaczenia kierunku rozwoju. Położenie gminy Magnuszew w zasięgu oddziaływania dużych ośrodków miejskich (rynków zbytu) jakimi są Warszawa, Radom, Koźienice, Warka stwarza dogodne warunki rozwoju rolnictwa, głównie produkcji żywności.

Rynek pracy

Stopa bezrobocia w Gminie Magnuszew jest wyższa niż średnia dla województwa mazowieckiego (7,6%) i wynosi 9,6%. Jednocześnie jest to wartość niższa wobec średniej dla powiatu kozienickiego, która wynosiła w tym samym okresie 16,8.

Tabela 4: Bezrobotni i pracujący w gminie Magnuszew

Bezrobotni zarejestrowani wg płci		
ogółem	osoba	413
mężczyźni	osoba	231
kobiety	osoba	182
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci		
ogółem	%	9,6
mężczyźni	%	9,7
kobiety	%	9,5
Pracujący wg płci		
ogółem	osoba	425
mężczyźni	osoba	160
kobiety	osoba	265
Pracujący na 1000 ludności		
ogółem	osoba	63

Źródło: stat.gov.pl

W ogólnej liczbie bezrobotnych najczęściej osób stanowią długotrwale bezrobotni, osoby do 25 roku życia i powyżej 50 roku życia, bez wykształcenia średniego oraz osoby bez doświadczenia zawodowego⁶.

Głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace dorywcze, sezonowe, nielegalne zatrudnienie, sprzedaż runa leśnego oraz owoców i warzyw z własnej uprawy, czy wreszcie pomoc społeczna i pomoc rodziny. Efektem bezrobocia jest zjawisko emigracji zarobkowej zarówno do większych ośrodków miejskich w Polsce jak i za granicę.

2.5. Sfera społeczna

Według danych statystycznych na dzień 31 grudnia 2014 roku teren gminy Magnuszew zamieszkiwało 6796 osób. Wskaźnik gęstości zaludnienia na terenie gminy w roku 2014 wynosił 48 osób na km². Wskaźniki te są znacznie niższy od średniej w kraju, która wynosiła 123 osoby na km².

Od wielu lat liczba mieszkańców gminy Magnuszew nieznacznie zmienia się, uwidaczniając jednak trend wzrostowy. Przyrost naturalny w latach 2009-2013 był dodatni lecz odnotowano jego znaczący spadek w roku 2014. Ujemne saldo migracji utrzymuje się i ulega zwiększeniu od 2011 roku.

Tabela 5: Liczba ludności w Gminie Magnuszew 2007-2014

Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ludności Magnuszew	6571	6580	6616	6733	6764	6805	6831	6796

Źródło: GUS, stat.gov.pl

Tabela 6: Przyrost naturalny w Gminie Magnuszew 2007-2014

Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przyrost naturalny	-1	-19	12	14	32	30	21	-19

Źródło: GUS, stat.gov.pl

⁶ Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kozienicach

Tabela 7: Saldo migracji w Gminie Magnuszew 2007-2014

Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przyrost naturalny	2	13	9	19	-1	-6	-11	-23

Źródło: GUS, stat.gov.pl

W analizowanych latach następuje sukcesywny wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym (co jest zgodne z tendencjami ogólnopolskimi i europejskimi) i jednocześnie zmniejsza się ilość osób w wieku przedprodukcyjnym, przy niemal stabilnej liczbie osób w wieku produkcyjnym.

Tabele 8-10: Tendencje demograficzne w Gminie Magnuszew

Jednostka terytorialna	Ogółem w wieku przedprodukcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
Magnuszew	1425	1405	1383	1371	1331

Jednostka terytorialna	Ogółem w wieku produkcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
Magnuszew	4252	4285	4314	4311	4297

Jednostka terytorialna	Ogółem w wieku poprodukcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
Magnuszew	1056	1074	1108	1149	1168

Edukacja

Realizacja procesu dydaktyczno-wychowawczego, edukacja, wychowanie, dbałość o kondycję psychiczną i fizyczną młodego pokolenia, pobudzenie aktywności społecznej były i będą otaczane szczególną troską ze strony samorządu gminnego. Stąd też realizacja wielu przedsięwzięć, mających na celu zwiększenie poziomu nauczania, poszerzenie oferty edukacyjnej i zapewnienie jak najlepszych warunków do rozwoju dzieci i młodzieży.

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Przedszkole samorządowe funkcjonujące w ramach Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych – ZSiPO - w Magnuszewie.
- Publiczna Szkoła Podstawowa działająca w ramach Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Magnuszewie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Roznieszewie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Chmielewie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Przydworzycach
- Publiczne Gimnazjum w ramach ZSiPO w Magnuszewie
- Publiczne Gimnazjum w Mniszewie
- Liceum Ogólnokształcące (założona przez samorząd gminy) funkcjonujące w strukturach Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Magnuszewie
- Szkoła Policelana dla Dorosłych kształcąca słuchaczy w zawodach z otoczenia rolnictwa.

Gmina planuje inwestycje w sferze oświaty przez rozbudowę bazy na terenie Gminy Magnuszew tj.

1. Budowa przedszkola
2. Budowa sali gimnastycznej

Kultura i sport

Na terenie gminy działa jedna instytucja kultury - Gminna Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury w Magnuszewie. Jej księgozbiór liczy 12 000 woluminów. Oprócz gromadzenia i udostępniania księgozbioru GBP-CK, prowadzi dosyć szeroką działalność kulturalno-oświatową: jest organizatorem licznych wystaw artystycznych, promujących sztukę całego regionu kozienickiego, wielu literackich spotkań autorskich i imprez okolicznościowych, prowadzi dziecięce koło muzyczne „Nutka”, jest opiekunem zespołu wokalnego seniorów „Melodia”. Gminna Biblioteka Publiczna organizuje też warsztaty plastyczne dla dzieci, prowadzi zajęcia teatralne z dziećmi i dorosłymi. W okresie wakacji oraz ferii zimowych organizuje czas wolny dzieciom i młodzieży. W roku 2011 podjęła administrowanie Skansenem Bojowym I Armii Wojska Polskiego w Mniszewie.

W Magnuszewie corocznie odbywa się kilka imprez kulturalnych i sportowych. Na stałe do kalendarza wydarzeń ważnych dla społeczności lokalnej wszedł festyn z Okazji Gminnego Dnia Dziecka i Dni Magnuszewa, zawody jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej

organizowane z okazji Dnia św. Floriana, czy Dożynki Gminne oraz ligowe rozgrywki w piłkę nożną drużyn klubu sportowego „LZS Magnuszew”.

Obiektem sportowym gminy Magnuszew jest kompleks sportowy na terenie Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Magnuszewie. Obejmuje on boiska do gry w tenisa ziemnego o sztucznej nawierzchni oraz boiska do gry w koszykówkę, piłkę ręczną, siatkówkę, a także pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną wraz z trybunami, nieodpłatnie udostępnianą mieszkańcom gminy halę sportową.

Szkolny Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Magnuszewie organizuje imprezy sportowe szczebla gminnego. Te cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem – nie tylko wśród dzieci i młodzieży, ale również wśród całej lokalnej społeczności - imprezy pokazują jak olbrzymie zapotrzebowanie na sport występuje wśród mieszkańców gminy Magnuszew. Na terenie gminy funkcjonuje obecnie zespół piłkarski „LZS” występujący na szczeblu klasy „B”.

W zakresie rozwoju kultury władze samorządowe planują inwestycje w rozwój obiektów kultury i dziedzictwa lokalnego poprzez budowę biblioteki, świetlic, utworzenie campusu militarnego, budowę ścieżek dydaktycznych i historycznych.

III. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem, dzięki któremu można zanalizować i rozpoznać wewnętrzne silne i słabe strony (Strengths i Weaknesses) analizowanego obszaru, a także jego istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia (Opportunities i Threats), które płyną z otoczenia zewnętrznego. Uwarunkowania wewnętrzne stanowią te czynniki na które Gmina ma wpływ, co pozwala ustalić właściwe kierunki działania dla osiągnięcia poprawy analizowanej sytuacji społeczno-gospodarczej na tym obszarze. Uwarunkowania zewnętrzne stanowiące szanse i zagrożenia pozwala z kolei na analizę potencjalnych ryzyk i barier związanych z planowaną działalnością ale również możliwości, których wykorzystanie może stać się kluczową szansą rozwojową.

Analiza uwzględnia zasoby i uwarunkowania oraz problemy opisane w rozdziałach poprzedzających. W przygotowaniu analizy uwzględniono informacje Urzędu Gminy w Magnuszewie, Rady Gminy w Magnuszewie, dane statystyczne GUS i Powiatowego Urzędu Pracy w Koźienicach.

Mocne strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra sieć powiązań komunikacyjnych z Warszawą i innymi ośrodkami, • Położenie Gminy przy drodze krajowej i drodze wojewódzkiej, • Połączenia autobusowe z sąsiednimi miejscowościami, • Występowanie obszarów leśnych, w tym objętych ochroną oraz 3 rzek, • Znaczące walory przyrodnicze korzystne dla rozwoju rekreacji i turystyki – obszary chronionego krajobrazu i Natura 2000, • Bogate zasoby fauny i flory, • Dobre warunki do rozwoju agroturystyki i rolnictwa ekologicznego, w szczególności warzyw i owoców, • Gmina posiada status uzdrowiska, • Znaczna powierzchnia lasów,	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie na obrzeżach województwa mazowieckiego – subregion radomski, • Zanieczyszczenie powietrza pochodzące ze źródeł „niskiej emisji”, w tym ruchu samochodowego po drodze krajowej, • Rozproszone osadnictwo, niska gęstość zaludnienia, • Zagrożenia bezpieczeństwa przy drogach, • Brak połączeń kolejowych, • Niedostateczne wykorzystanie walorów przyrodniczych, w tym wód i statusu uzdrowiska, • Niewystarczająca liczba miejsc noclegowych, • Niepełne zwodociągowanie i skanalizowanie mogące wpływać negatywnie na środowisko,

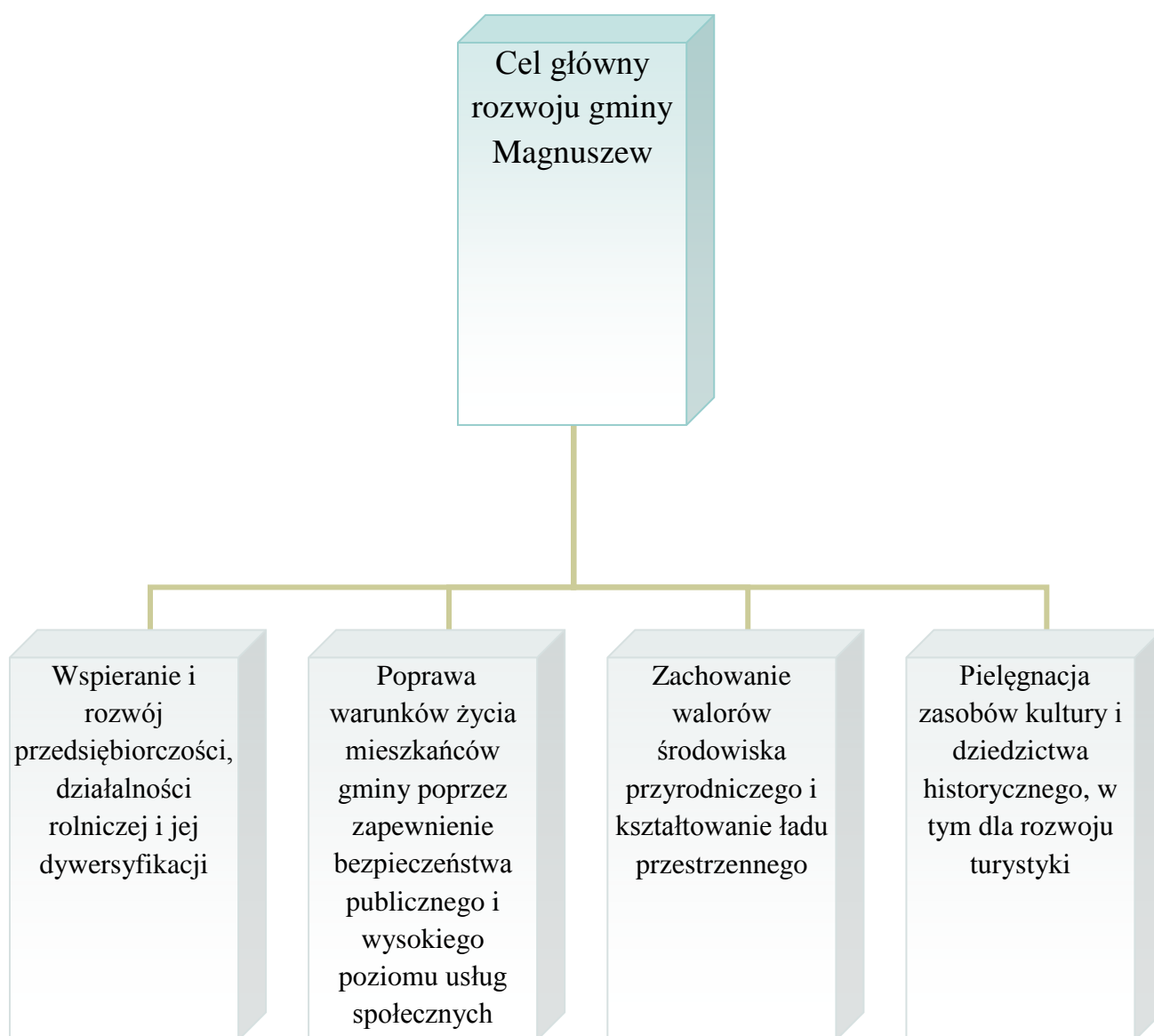
<ul style="list-style-type: none"> • Znaczące walory spuścizny historycznej i kulturowej, • Istniejąca infrastruktura noclegowa i gastronomiczna, • Niskie koszty dostaw wody i odprowadzania ścieków, • Dobre warunki do rozwoju rolnictwa, • Bliskość warszawskiego rynku zbytu, • Znaczna dostępność zasobów ludzkich o niewygórowanych wymaganiach płacowych, • Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych, • Istniejąca infrastruktura edukacyjna, sportowa i kulturowa, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców, • Duża liczba małych, rozproszonych gospodarstw rolnych, • Dominujące rolnictwo w strukturze zatrudnienia, • Brak dywersyfikacji działalności rolniczej, • Brak zorganizowanego rynku działalności rolniczej, • Zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, • Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych – niewystarczająca oferta aktywności, • Duży wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych, • Niski poziom wykształcenia i kwalifikacji osób bezrobotnych, • Wskaźnik bezrobocia wyższy od średniej w województwie, • Braki w wyposażeniu placówek edukacyjnych i kulturalnych, • Niewystarczająca liczba i wyposażenie miejsc rekreacji i integracji • Niewystarczająca promocja obszaru i jego walorów
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie bliskości warszawskiego rynku zbytu oraz tendencji mieszkańców Warszawy do korzystania z oferty turystyki weekendowej, • Wykorzystanie walorów przyrodniczych i 	<ul style="list-style-type: none"> • Zahamowanie wzrostu gospodarczego w Polsce, • Dalszy wzrost bezrobocia, • Zahamowanie rozwoju przedsiębiorstw, brak możliwości zwiększania zatrudnienia,

<p>kulturowych dla rozwoju turystyki weekendowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie wspólnej, konkurencyjnej oferty atrakcji turystycznych i wydarzeń, • Zwiększenie liczby turystów weekendowych na obszarze Gminy, • Dalsza rozbudowa sieci komunikacyjnej, • Skuteczne aplikowanie i efektywne wykorzystanie środków europejskich w latach 2014-2020, • Utrzymujący się w Polsce wzrost gospodarczy, • Skuteczna promocja obszaru, • Dywersyfikacja działalności rolniczej • Możliwość wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania przez przedsiębiorców i rolników, • Tworzenie wspólnego rynku działalności rolniczej, • Stworzenie i wypromowanie produktów lokalnych, spójnej marki obszaru. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystne dla przedsiębiorców zmiany legislacyjne, • Nieefektywne wykorzystanie środków europejskich, • Brak środków na pokrycie wkładu własnego niezbędnego do realizacji inwestycji ze źródeł zewnętrznych, • Pogłębienie rozwarstwienia i wykluczenia społecznego na Mazowszu, • Niska opłacalność produkcji rolnej • Dalsze rozdrobnienie gospodarstw rolnych
--	---

IV. Cele rozwoju Gminy Magnuszew i kierunki działań

Ogólnym celem rozwoju gminy Magnuszew, jest:

Stabilny rozwój lokalnej gospodarki dla zapewnienia mieszkańcom gminy atrakcyjnych warunków życia przy skutecznym wykorzystaniu walorów przyrodniczych, kulturowych i gospodarczych oraz dogodnego położenia komunikacyjnego.

Cel strategiczny I – Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, działalności rolniczej i jej dywersyfikacji

Kierunki działań celu strategicznego I:

- a. tworzenie dogodnych warunków i systemu wsparcia dla nowo powstających i rozwijających się przedsiębiorstw,
- b. bezpośrednie inwestycje w podstawową infrastrukturę drogową dla wsparcia połączeń komunikacyjnych,
- c. kształtowanie w społeczności gminy przedsiębiorczych postaw,
- d. tworzenie obiektów umożliwiających handel produktami rolniczymi i innymi (targowiska),
- e. wsparcie kształcenia osób bezrobotnych, chcących podjąć pracę w nowym zawodzie lub podjąć samodzielną działalność gospodarczą.

Typy zadań realizowanych w ramach celu strategicznego I:

1. Przebudowa i modernizacja dróg gminnych zapewniających dogodne połączenia wewnątrzgminne i z drogami wyższego rzędu,
2. Budowa targowiska w Magnuszewie,
3. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych i promocji postaw przedsiębiorczych.

Cel strategiczny II - Poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i wysokiego poziomu usług społecznych.

Kierunki działań celu strategicznego II:

- a. przebudowa infrastruktury komunikacyjnej dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego,
- b. rozwój funkcji edukacyjnych i sportowych w gminie,
- c. ochronę zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa socjalnego,
- d. wdrażanie nowoczesnych form edukacji,

Typy zadań realizowanych w ramach celu strategicznego II:

1. Budowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej służącej bezpieczeństwu: chodniki, oświetlenie, parkingi.
2. Budowa infrastruktury służącej edukacji: przedszkola oraz sali gimnastycznej na terenie gminy,
3. Budowa zbiorników retencyjnych, przeciwpożarowych i przeciwpowodziowych,
4. Przebudowa budynków dla potrzeb Policji, Straży pożarnych, pogotowia ratunkowego oraz poprawa wyposażenia jednostek,
5. Budowa ścieżek dydaktycznych i historycznych.

Cel strategiczny III – Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego

Kierunki działań celu strategicznego III:

- a. zachowanie unikalnych walorów środowiska naturalnego, zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska
- b. poprawa stanu otaczającego środowiska naturalnego,
- c. dbanie o ład przestrzenny i jego funkcjonalność dla wszystkich mieszkańców gminy,
- d. poprawa stanu zdrowia mieszkańców.

Typy zadań realizowanych w ramach celu strategicznego III:

1. Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w miejscowościach: Woli Magnuszewskiej, Aleksandrowie, Grzybowie i Osiemborowie, Ostrowie, Trzebieniu, Chmielewie, Kępie Skóreckiej, Gruszczynie, Dębowoli
2. Modernizacja dwóch oczyszczalni ścieków (Magnuszew, Mniszew),
3. Prowadzenie działań inwestycyjnych z zakresu gospodarki niskoemisyjnej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na obiektach publicznych i prywatnych,
4. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Magnuszew dzięki budowie obiektów rekreacyjnych, sportowych i realizujących uzdrowiskowe funkcje obszaru,
5. Budowa punktu segregacji odpadów komunalnych w Magnuszewie.

Cel strategiczny IV – Pielęgnacja zasobów kultury i dziedzictwa historycznego, w tym dla rozwoju turystyki

Kierunki działań celu strategicznego IV:

- a. zachowanie stanu dziedzictwa kulturalnego oraz jego promocja w skali ponadlokalnej i ogólnopolskiej,
- b. podjęcie działań na rzecz podniesienia świadomości kulturalnej mieszkańców,
- c. wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy w tworzeniu nowoczesnych form nauczania
- d. inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi funkcji turystycznych gminy przy wykorzystaniu i zachowaniu zasobów przyrodniczych i kulturowych.

Typy zadań realizowanych w ramach celu strategicznego IV:

1. Budowa ścieżek pieszo-rowerowych na potrzeby rozwoju ruchu turystycznego na terenie Gminy Magnuszew,
2. Rozwój obiektów kultury i dziedzictwa lokalnego poprzez budowę biblioteki, świetlic, utworzenie **campusu militarnego**,
3. Remont obiektów sakralnych oraz zagospodarowanie przestrzeni wokół nich: Kościoły, dzwonnice, ogrodzenia, cmentarze w Magnuszewie, Mniszewie i Rozniszewie.

V. Realizacja zadań i projektów oraz źródła ich finansowania

5.1. Cele strategiczne i planowane zadania

Działanie	Przewidywany okres realizacji							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
CEL STRATEGICZNY I – Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, działalności rolniczej i jej dywersyfikacji								
<i>1. Tworzenie dogodnych warunków i systemu wsparcia dla nowo powstających i rozwijających się przedsiębiorstw</i>								
Stymulowanie rozwoju nowych przedsiębiorstw								
<i>2. Bezpośrednie inwestycje w podstawową infrastrukturę drogową dla wsparcia połączeń komunikacyjnych</i>								
Przebudowa drogi przez wieś Przydworzyce								
Przebudowa drogi Żelazna Nowa - Żelazna Stara - Kolonia Rozniszew								
Przebudowa drogi Rozniszew - Boguszków								
Modernizacja drogi Grzybów Nowy - Grzybów Stary								
Modernizacja drogi Magnuszew - Ostrów								
Modernizacja drogi do wsi Kurki								
Modernizacja drogi Kurki - Przewóz Stary								
Modernizacja drogi Tyborów - Wilczowola								
Modernizacja drogi do wsi Anielin Kępa								
Modernizacja drogi w								

Magnuszewie ul. Kolonia Magnuszew								
Modernizacja drogi w Magnuszewie od ul. Przyjaźni do ul. Krajowej								
Modernizacja drogi Wilczkowice Dolne - Wojtasówka - Osiemborów								
<i>3. Kształtowanie w społeczności gminy przedsiębiorczych postaw</i>								
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych i promocji postaw przedsiębiorczych.								
<i>4. Tworzenie obiektów umożliwiających handel produktami rolniczymi i innymi</i>								
Budowa targowiska w Magnuszewie								
<i>5. Wsparcie kształcenia osób bezrobotnych, chcących podjąć pracę w nowym zawodzie lub podjąć samodzielną działalność gospodarczą</i>								
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych i promocji postaw przedsiębiorczych.								
CEL STRATEGICZNY II - Poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i wysokiego poziomu usług społecznych.								
<i>1. Przebudowa infrastruktury komunikacyjnej dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego</i>								
Budowa oświetlenia drogowego i								

chodników								
Budowa parkingu w Magnuszewie								
<i>2. Rozwój funkcji edukacyjnych i sportowych w gminie</i>								
Budowa przedszkola								
Budowa sali gimnastycznej								
<i>3. Ochrona zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa socjalnego</i>								
Przebudowa budynków dla potrzeb Policji, Straży pożarnych, pogotowia ratunkowego oraz poprawa wyposażenia jednostek								
Budowa zbiorników retencyjnych, przeciwpożarowych i przeciwpowodziowych,								
<i>4. Wdrażanie nowoczesnych form edukacji</i>								
Budowa ścieżek dydaktycznych i historycznych								
CEL STRATEGICZNY III – Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego								
<i>1. Zachowanie unikalnych walorów środowiska naturalnego, zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska</i>								
Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w Woli Magnuszewskiej, Aleksandrowie, Grzybowie i Osiemborowie								
Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Ostrów								

Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Trzebień								
Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Chmielew (Chmielew Dolny)								
Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Kępa Skórecka								
Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Gruszczyn								
Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Dębowola								
<i>2. Poprawa stanu otaczającego środowiska naturalnego</i>								
Modernizacja oczyszczalni ścieków z Mniszewie								
Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Magnuszewie.								
Budowa punktu segregacji odpadów komunalnych w Magnuszewie								
Prowadzenie działań inwestycyjnych z zakresu gospodarki niskoemisyjnej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na obiektach publicznych i prywatnych (kolektory słoneczne, pompy ciepła, fotowoltaika)								
<i>3. Dbanie o ład przestrzenny i jego funkcjonalność dla wszystkich mieszkańców gminy</i>								
<i>4. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców</i>								

Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Magnuszew dzięki budowie obiektów rekreacyjnych, sportowych i realizujących uzdrowiskowe funkcje obszaru								
CEL STRATEGICZNY IV - Pielęgnacja zasobów kultury i dziedzictwa historycznego, w tym dla rozwoju turystyki								
<i>1. Zachowanie stanu dziedzictwa kulturalnego oraz jego promocja w skali ponadlokalnej i ogólnopolskiej</i>								
Remont obiektów sakralnych oraz zagospodarowanie przestrzeni wokół nich - Kościoły, dzwonnice, ogrodzenia, cmentarze w Magnuszewie, Mniszewie i Rozniszewie								
<i>2. Podjęcie działań na rzecz podniesienia świadomości kulturalnej mieszkańców</i>								
Rozwój obiektów kultury i dziedzictwa lokalnego poprzez budowę biblioteki, świetlic, utworzenie campusu militarnego								
<i>3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy w tworzeniu nowoczesnych form nauczania</i>								
Budowa ścieżek dydaktycznych i historycznych								
<i>4. Inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi funkcji turystycznych gminy przy wykorzystaniu i zachowaniu zasobów przyrodniczych i kulturowych</i>								

Budowa ścieżek pieszo- rowerowych na potrzeby rozwoju ruchu turystycznego na terenie Gminy Magnuszew									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5.2. Źródła finansowania zadań strategicznych

Należy podkreślić, że realizacja Strategii będzie finansowana z różnorodnych źródeł, zarówno międzynarodowych jak i krajowych. Najważniejsze z nich to:

- środki pochodzące budżetu Unii Europejskiej, dostępne w ramach polityki regionalnej i wspólnej polityki rolnej,
- środki pochodzące z innych źródeł zagranicznych – Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa,
- środki funduszy celowych, m.in. Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- środki własne przedsiębiorstw i osób fizycznych (także na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego),
- środki pochodzące z funduszy sołeckich,
- środki własne Urzędu Gminy w Magnuszewie.

W najbliższych latach kluczowym dla polskich samorządów źródłem finansowania przedsięwzięć rozwojowych będą nadal środki europejskiej polityki spójności i wspólnej polityki rolnej dostępne w ramach realizacji budżetu Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020. Finansowanie inwestycji ze środków europejskich odbywa się dzięki realizacji sześciu programów krajowych oraz szesnastu programów regionalnych. Biorąc pod uwagę potrzeby i plany rozwojowe Gminy Magnuszew a także warunki uzyskania dofinansowania w poszczególnych programach, najważniejszym źródłem dofinansowania będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Jako gmina wiejska Magnuszew będzie się także ubiegać o dofinansowanie ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego będzie programem w ramach którego Gmina Magnuszew będzie aplikować przede wszystkim o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu gospodarki niskoemisyjnej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz dotyczących budowy punktu segregacji odpadów komunalnych w Magnuszewie. Ponadto, planowane jest ubieganie się o dofinansowanie przedsięwzięć nieinfrastrukturalnych dotyczących aktywizacji osób bezrobotnych (EFS w ramach RPO WM).

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich do dofinansowania zostaną zgłoszone inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną, budowę targowiska, zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Magnuszew dzięki budowie obiektów rekreacyjnych, sportowych i realizujących uzdrowiskowe funkcje obszaru, remont

obiektów sakralnych oraz zagospodarowanie przestrzeni wokół nich - Kościoły, dzwonnice, ogrodzenia, cmentarze w Magnuszewie, Mniszewie i Rozniszewie, rozwój obiektów kultury i dziedzictwa lokalnego poprzez budowę biblioteki i świetlic.

Należy podkreślić, że w przypadku realizacji inwestycji finansowanych z funduszy unijnych Gmina jest zobowiązana do zapewnienia wkładu własnego, który może pokryć ze środków własnych lub z zadłużenia. Konieczne tym samym staje się wdrożenie programu monitorowania zdolności Gminy do zaangażowania wkładu własnego i jego alokacji na różne projekty infrastrukturalne, społeczne czy gospodarcze.

Obowiązkiem Gminy w zakresie pozyskiwania środków z budżetu Unii Europejskiej jest także zapewnienie procedur monitorowania i rozliczania realizowanych inwestycji zgodnie z wytycznymi obowiązującymi dla perspektywy budżetowej na lata 2014-2020.

VI. Zapewnienie zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Gminy to dokument strategiczno - wykonawczy, którego założenia powinny wykazywać komplementarność z założeniami dokumentów programowych, stanowiących podstawy polityki regionalnej na poziomie europejskim, krajowym i wojewódzkim (m. in. Strategia Europa 2020, Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r., Innowacyjne Mazowsze, Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego). Spójność celów Strategii z celami tych programów jest bowiem warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji i wynika z zasady programowania, która jest jedną z najważniejszych zasad polityki regionalnej Unii Europejskiej. Dzięki zastosowaniu tej zasady możliwe jest właściwe dobranie instrumentów wsparcia do zidentyfikowanych problemów, co z kolei umożliwi efektywne wykorzystanie dostępnych środków.

Ponadto, ubiegając się o dofinansowanie realizacji poszczególnych inwestycji ze środków strukturalnych należy wykazać zgodność inwestycji z ww. dokumentami. Poniżej wykazano zgodność zakładanych kierunków rozwoju Gminy Magnuszew z założeniami niektórych dokumentów.

6.1. Zgodność Strategii z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r., Innowacyjne Mazowsze.

Przedstawiana Strategia Rozwoju Gminy Magnuszew na lata 2016-2023 jest zgodna w zakresie zakładanych celów oraz planowanych rezultatów do założeń Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Dotyczy to także wizji rozwoju Mazowsza sformułowanej jako:

„Mazowsze to region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców”

Osiągnięcie celów Strategii Rozwoju Gminy Magnuszew w pozytywnie wpłynie na sytuację społeczno – gospodarczą województwa, wzmocnienie jego spójności (rozwój obszaru subregionu radomskiego) a przez to przyczyni się do realizacji wizji województwa. Cele przewidziane w niniejszej Strategii są zbieżne z i celami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego⁷, co przedstawia poniższa tabela.

⁷ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego, rozdział 4.1. Cele i kierunki działań w wymiarze polityki regionalnej i terytorialnym, s. 53

Tabela:

<p>Cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030</p>	<p>Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Magnuszew (cele i zadania)</p>
<p>Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno - spożywczym</p>	<p>W ramach Strategii przewiduje się podjęcie działań których celem jest wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, działalności rolniczej i jej dywersyfikacji (cel strategiczny I), m.in. tworzenie dogodnych warunków i systemu wsparcia dla nowo powstających i rozwijających się przedsiębiorstw, kształtowanie w społeczności gminy przedsiębiorczych postaw, tworzenie obiektów umożliwiających handel produktami rolniczymi i innymi.</p>
<p>Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii</p>	<p>Strategia przewiduje realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych i społecznych służących podniesieniu konkurencyjności obszaru - wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, działalności rolniczej i jej dywersyfikacji (cel strategiczny I), m.in. tworzenie dogodnych warunków i systemu wsparcia dla nowo powstających i rozwijających się przedsiębiorstw, kształtowanie w społeczności gminy przedsiębiorczych postaw, tworzenie obiektów umożliwiających handel produktami rolniczymi i innymi a także wsparcie kształcenia osób bezrobotnych, chcących podjąć pracę w nowym zawodzie lub podjąć samodzielną działalność gospodarczą.</p>
<p>Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego</p>	<p>Założenia Strategii dotyczą poprawy spójności terytorialnej regionu – w odniesieniu zarówno do celu strategicznego I – Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, działalności rolniczej i jej dywersyfikacji, w ramach którego przewiduje się przebudowę i modernizację dróg gminnych zapewniających dogodne połączenia wewnątrzgminne i z drogami wyższego rzędu a także Celu strategicznego III – Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego, przewidującego dbanie o ład przestrzenny i jego funkcjonalność dla wszystkich mieszkańców gminy.</p>
<p>Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki</p>	<p>W ramach Strategii Rozwoju Gminy Magnuszew przewiduje się podjęcie działań których celem jest wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, działalności rolniczej i jej dywersyfikacji (cel strategiczny I) m.in. poprzez kształtowanie w społeczności gminy przedsiębiorczych postaw oraz poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i wysokiego poziomu usług społecznych (cel strategiczny II).</p>

Zapewnienie gospodarcze zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu odpadami	Strategia Rozwoju Gminy Magnuszew zakłada zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego (cel strategiczny III) m.in. poprzez poprawę stanu otaczającego środowiska naturalnego i zachowanie unikalnych walorów środowiska naturalnego, zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska.
Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	Założenia Strategii dotyczą pielęgnacji zasobów kultury i dziedzictwa historycznego, w tym dla rozwoju turystyki (Cel strategiczny IV), m.in. poprzez zachowanie stanu dziedzictwa kulturalnego oraz jego promocja w skali ponadlokalnej i ogólnopolskiej, wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy w tworzeniu nowoczesnych form nauczania, inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi funkcji turystycznych gminy przy wykorzystaniu i zachowaniu zasobów przyrodniczych i kulturowych.

6.2. Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO) jest głównym dokumentem programowym regionu Mazowsza, wynikającym z obowiązku planowania procesu wdrażania funduszy strukturalnych na poziomie regionalnym. RPO, dzięki diagnozie stanu aktualnego określa problemy województwa, cele jego rozwoju oraz priorytety, w ramach których realizowane będą poszczególne działania rozwojowe. Uszczegółowienie RPO wskazuje zaś system, zasady i warunki ubiegania się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych priorytetów i działań.

Główny cel RPO zidentyfikowano w następujący sposób:

Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy.⁸

Wskazane w niniejszej Strategii inwestycje, w szczególności, te które zgłaszane będą do dofinansowania wpisują się w odpowiednie priorytety i działania RPO i w ich ramach będą zgłaszane do wsparcia, po uprzednim zapewnieniu ich poprawności formalnej i merytorycznej w odniesieniu do Uszczegółowienia RPO. Gmina Magnuszew zabezpieczy wymagany wkład własny na realizację wspomnianych inwestycji oraz zapewni ich realizację zgodnie z

⁸ Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego, s. 29

przepisami UE i krajowymi. Efekty realizacji tych projektów wpłyną na osiągnięcie zakładanych przez RPO wskaźników rezultatów wdrażania środków UE.

Strategia Rozwoju Gminy Magnuszew na lata 2016-2020 została opracowana z uwzględnieniem założeń i celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego i jest z nimi w pełni spójny.

Cele strategiczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego	Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Magnuszew (cele i zadania)
<p>Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach</p>	<p>W ramach Strategii przewiduje się podjęcie działań których celem jest wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, działalności rolniczej i jej dywersyfikacji (cel strategiczny I), m.in. tworzenie dogodnych warunków i systemu wsparcia dla nowo powstających i rozwijających się przedsiębiorstw, kształtowanie w społeczności gminy przedsiębiorczych postaw.</p>
<p>Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację.</p>	<p>Założenia Strategii dotyczą poprawy spójności terytorialnej regionu – w odniesieniu zarówno do celu strategicznego I – Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, działalności rolniczej i jej dywersyfikacji, w ramach którego przewiduje się przebudowę i modernizację dróg gminnych zapewniających dogodne połączenia wewnątrzgminne i z drogami wyższego rzędu. Strategia przewiduje także realizację przedsięwzięć społecznych służących podniesieniu konkurencyjności obszaru m.in. kształtowanie w społeczności gminy przedsiębiorczych postaw a także wsparcie kształcenia osób bezrobotnych, chcących podjąć pracę w nowym zawodzie lub podjąć samodzielną działalność gospodarczą.</p>
<p>Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu</p>	<p>Strategia Rozwoju Gminy Magnuszew zakłada zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego (cel strategiczny III) m.in. poprzez poprawę stanu otaczającego środowiska naturalnego i zachowanie unikalnych walorów środowiska naturalnego, zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska.</p>

VII. System wdrażania i oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

7.1. System wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego

Strategia Rozwoju Lokalnego jest dokumentem planowania średniookresowego, który stanowi podstawę do wdrażania rozwojowych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych. Stanowi on bazę do:

- uwzględniania priorytetów gminy w strategii rozwoju subregionu, województwa,
- opracowywania planu zagospodarowania przestrzennego gminy,
- finansowania przedsięwzięć i projektów z budżetów: państwa, władz regionalnych, ze źródeł pozabudżetowych,
- opracowywanie programów i projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej.

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Strategia jest dokumentem otwartym, do którego można włączać sukcesywnie nowe projekty. Wyznaczone zadania realizacyjne powinny być bazą do podejmowania kolejnych decyzji, ale nie powinny stawać się elementem blokowania innych inwestycji również przyczyniających się do realizacji Strategii.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Magnuszew uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zabezpieczą przynajmniej 20% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych z funduszy RPO WM i 36,37% ze środków PROW.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny będzie Urząd Gminy w Magnuszewie.

1. Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Strategii będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienie zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Strategii,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Strategii,
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Strategii.

2. Instytucja wdrażająca Strategię Rozwoju Gminy Magnuszew

Urząd Gminy w Magnuszewie, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

7.2. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Strategii Rozwoju Lokalnego

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii Rozwoju Lokalnego będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Projekty realizowane są w oparciu o pełną dokumentację, zgodną z uchwałą budżetową, a stopień ich realizacji będzie monitorowanym na bieżąco wskaźnikiem osiągnięć Strategii Rozwoju Lokalnego.

Wskaźnikami osiągnięć Strategii Rozwoju Lokalnego o charakterze ogólnym będą:

I. W obszarze rozwoju społecznego - awans cywilizacyjny rozumiany jako:

1. Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju prowadzące do polepszenia jakości życia mieszkańców gminy poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej tj.:

- rozbudowa i modernizacja sieci drogowej gminy wraz z urządzeniami bezpieczeństwa ruchu,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- poprawa jakości kapitału społecznego dzięki aktywizacji osób bezrobotnych i promocji postaw przedsiębiorczych,
- rozwój funkcji edukacyjnych i sportowych w gminie,
- poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa socjalnego,
- większa estetyka i ład przestrzenny oraz jego funkcjonalność dla wszystkich mieszkańców gminy.

2. Integracja gminy z regionem, w szczególności:

- napływ ludności i osadnictwo związane z rozwojem gospodarczym gminy,
- zmniejszenie odpływu ludności z terenu gminy,
- wzrost liczby projektów partnerskich z innymi samorządami,
- wzmocnienie ponadregionalnego charakteru gminy i jej prestiżu.

II. W obszarze rozwoju gospodarczego:

1. Rozwój infrastruktury niezbędnej do funkcjonowania nowych podmiotów gospodarczych i poprawy warunków funkcjonowania obecnych tj.

- nowe drogi i modernizacja obecnych dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- zwiększenie liczby obiektów umożliwiających handel produktami rolniczymi i innymi (targowiska),
- inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi funkcji turystycznych gminy przy wykorzystaniu i zachowaniu zasobów przyrodniczych i kulturowych.

2. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy poprzez inicjatywy na rzecz ich aktywizacji zawodowej, w szczególności:

- wzrost liczby zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w formie spółki osobowej lub indywidualnie,
- spadek stopy bezrobocia poprzez powstawanie nowych miejsc pracy.

III. W obszarze rozwoju kultury, turystyki, sportu i rekreacji:

- zwiększenie powierzchni obiektów sportowych i rekreacyjnych,
- zwiększenie dostępności mieszkańców do sportu i rekreacji,
- zwiększenie jakości i rodzaju usług kulturalnych,
- poprawa jakości spędzania wolnego czasu.

W wyniku realizacji zadań objętych interwencją planu zostaną osiągnięte rezultaty, które w dłuższym horyzoncie przekładać się będą na polepszenie ogólnej sytuacji w gminie w ramach poszczególnych obszarów.

Zasadniczy pomiar bezpośrednich wskaźników odbywać się będzie na poziomie zadań. Wielkości poszczególnych wskaźników ekonomicznych zostaną określone przez studia wykonalności dla poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Każde działanie będzie podlegać kontroli i ocenie. Stopień realizacji poszczególnych działań zostanie określony przy pomocy wskaźników produktu i rezultatu i oddziaływania.

W poniższej tabeli zestawiono proponowane rodzaje wskaźników dla różnych rodzajów zadań oraz sposób ich pomiaru.

Tabela:

WSKAŹNIKI	JEDNOSTKA MIARY	SPOSÓB POMIARU
Wskaźniki produktu		
1. Długość dróg gminnych o zmodernizowanej powierzchni	km	Monitoring w miejscu realizacji projektów, dane techniczne z oddania obiektów do użytku
2. Długość sieci wodociągowej	mb	j.w.
3. Długość sieci kanalizacji sanitarnej	mb	j.w.
4. Powierzchnia zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej	m ²	Monitoring na miejscu realizacji inwestycji, dane techniczne z oddania obiektów do użytku

5. Powierzchnia zbudowanych placówek oświatowych	m ²	j.w.
6. Powierzchnia zbudowanych placówek rekreacyjno-sportowych	m ²	j.w.
7. Ilość zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	szt.	j.w.
8. Wzrost przepustowości	m ³ /dobę	Statystyka gminna
9. Ilość wybudowanych zakładów segregacji odpadów komunalnych	szt.	Monitoring na miejscu realizacji inwestycji, dane techniczne z oddania obiektów do użytku
10. Liczba wyremontowanych obiektów sakralnych	Szt.	Monitoring na miejscu realizacji inwestycji, dane techniczne z oddania obiektów do użytku
11. Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych	Szt.	Monitoring na miejscu realizacji inwestycji, dane techniczne z oddania obiektów do użytku
Wskaźniki rezultatu		
1. Ilość nowopodłączonych gospodarstw domowych do sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej	szt.	Statystyka gminna
2. Stosunek ilości budynków podłączonych do sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej do wszystkich	%	Statystyka gminna

budynków		
3. Zmniejszenie obłożenia oddziałów szkolnych na skutek zwiększenia ilości pomieszczeń do nauki	%	Statystyka szkolna
4. Ilość imprez kulturalno – sportowych organizowanych w nowych obiektach	szt.	j.w.
5. Zwiększenie ilości zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	godz./miesiąc	j.w.
6. Wskaźnik powierzchni dróg objęty modernizacją i ulepszeniem nawierzchni	%	Statystyka gminna i powiatowa
7. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych	%	GUS, rejestr gminny
8. Powierzchnia nowoutworzonych pomieszczeń oświatowych	m ²	Monitoring na miejscu realizacji inwestycji, dane techniczne z oddania obiektów do użytku
9. Ilość ścieków oczyszczonych w wyniku modernizacji	m ³	Statystyka gminna
10. Wskaźnik ilości ścieków dopływających do oczyszczalni w stosunku do jej przepustowości	%	Statystyka gminna
11. Zmniejszenie ilości niesegregowanych odpadów na terenie gminy	%	Statystyka gminna
12. Ilość osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	szt.	Statystyka gminna
13. Polepszenie stanu środowiska	%	Statystyka gminna

naturalnego (ilość odprowadzanych i oczyszczanych ścieków, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego)		
14. Wielkość migracji	szt.	Statystyka gminna,
15. Wzrost poziomu życia mieszkańców	%	Badania ankietowe
16. Zmniejszenie zachorowalności dzieci w placówkach kulturalno – oświatowych w wyniku poprawy warunków nauczania	%	Statystyka szkolna i gminna
17. Zwiększenie aktywności pozalekcyjnej uczniów w postaci ilości kółek zainteresowań	%	Statystyka szkolna
18. Zwiększenie aktywności rekreacyjnej mieszkańców	%	Statystyka gminna
19. Wskaźnik poprawy jakości dróg w wyniku przeprowadzonej ich modernizacji i ulepszenia nawierzchni	%	Badanie ankietowe
20. Spadek emisji niebezpiecznych związków - CO ₂ , SO ₂ , NO ₂	mg/m ³	Badania

Jeśli projekt wymaga poszerzenia listy wskaźników, monitoring i ewaluacja powinny odbywać się z zastosowaniem wskaźników zawartych w dokumentach programowych.

VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Magnuszew

8.1. Sposoby monitorowania i oceny Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Magnuszew

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Magnuszew będzie monitorowany poprzez poddanie corocznej ocenie. Poszczególne komisje Rady Gminy i sama Rada będą rokrocznie oceniać Strategię po przedłożeniu sprawozdania przez Wójta Gminy, który poprzez prace Zespołu Zadaniowego dokona przeglądu strategii. Przegląd, w wypadku uznania tego za stosowne, będzie oznaczał aktualizację dokumentu zgodnie z zastaną sytuacją. Aktualizacji podlegać będą wszystkie istotne elementy Strategii, to jest:

- Wieloletni Plan Rozwoju – poprzez uzupełnienie o nowe, zgłaszane projekty oraz ewentualna korektę kryteriów oceny zadań inwestycyjnych,
- Cała Strategia Rozwoju Lokalnego zgodnie z potrzebami wyrażonymi przez Radę gminy.

Monitorowanie wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało a co nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego oraz jego poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Planu i jego realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie Strategii Rozwoju Lokalnego. Skład Komitetu Monitorującego przedstawiać się będzie zatem następująco:

- Wójt Gminy Magnuszew,
- Sekretarz Gminy,
- Skarbnik Gminy,
- Przewodniczący Rady Gminy.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na pół roku. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie

sekretariat Gminy Magnuszew. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego w formie standardowego raportu monitorującego (Załącznik 1). Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całej Strategii Rozwoju Lokalnego w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Strategii, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec podokresu planowania (tzn. w styczniu 2021) Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Strategii Rozwoju Lokalnego. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami dokumentu, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Gminy Magnuszew.

W procesie monitorowania Strategii Rozwoju Lokalnego przewidziano następujące fazy:

Ocenę wstępną

Rozpoczęcie każdego programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy częściowej realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programów i projektów.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania projektu. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyleń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu.

Kontrolę końcową - ewaluację efektów

Ocena końcowa powinna określić na ile zakładane w Strategii Rozwoju Lokalnego cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyleń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami.

W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości. Są one również kluczowe dla prawidłowego planowania kolejnych edycji Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy.

Narzędzia służące zbieraniu informacji zaproponowane w czasie opracowania Strategii Rozwoju Lokalnego

Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych elementów zapewniających efektywne wdrażanie Strategii Rozwoju Lokalnego. Również systematyczne zbieranie danych i gromadzenie ich w istniejących bazach danych jest elementem ułatwiającym późniejsze prace zespołu monitorującego.

Miary wykonania projektów

Nie we wszystkich projektach obecnej Strategii dało się ustalić miary wyjściowe. W celu rzetelnego monitorowania wdrażania ważne jest ustalenie mierzalnych celów i zadań, najlepiej opisanych przez dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników.

Dla każdego z projektów zaproponowano odpowiednie miary wykonania. Pozwolą one w przyszłości ocenić stopień zaawansowania projektu i sukces w jego realizacji. Pomiar osiągniętych wyników pozwala odróżnić powodzenie od porażki. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także ważne znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian czy świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji. Należy jednak pamiętać, że muszą być one interpretowane łącznie. Pojedynczy wskaźnik czy liczba może dawać mylne, zbyt optymistyczne lub zbyt pesymistyczne wrażenie o stopniu zaawansowania wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego. Analiza wartości poszczególnych wskaźników pozwala ocenić na ile podejmowane działania zgodne są z zakładanymi celami. Zaproponowane miary umożliwiają bezstronną ocenę osiągniętych efektów.

Porównywanie wskaźników

Jednym z podstawowych narzędzi służących do oceny efektów realizowanej Strategii Rozwoju Lokalnego jest również porównanie osiągniętych wyników pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego. Odniesienie efektów własnej pracy do osiągnięć innych przy

pomocy porównywalnych wskaźników, pozwala na obiektywną ocenę postępu i skali zachodzących zmian. Może jednocześnie prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów działania (tzw. dobrych praktyk), których wspólnym mianownikiem jest wydajność.

Ocena i komunikacja społeczna

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Z warunku tego wynika konieczność utworzenia niezależnej organizacyjnie od zespołów zaangażowanych w proces tworzenia i wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego komórki ewaluacyjnej w strukturze Urzędu Gminy w Magnuszewie, w skład której wchodziłby jeden lub więcej pracowników zajmujących się ewaluacją ex-post. Celem tej ewaluacji jest określenie faktycznych efektów zrealizowanych projektów w ramach Strategii.

Pracownik komórki ewaluacyjnej do 31 stycznia każdego roku przygotowuje raport ewaluacyjny (wg formatu zamieszczonego w Załączniku 2) dotyczący roku poprzedniego. W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy cele danego projektu (jak i całej Strategii) określone na etapie programowania zostały osiągnięte,
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji projektu i Strategii z rzeczywistymi osiągnięciami projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu,
- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Lokalnego potrzeb i problemów.

Władze samorządowe Gminy Magnuszew w trakcie wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Możemy wyróżnić dwa główne typy otoczenia społecznego, z którym władze gminy muszą się komunikować. Po pierwsze jest to otoczenie wewnętrzne, obejmujące pracowników urzędu, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu gminą, ich wiedzę, motywację, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne, lecz także technologię i zasoby organizacji. Jest również otoczenie zewnętrzne. Otoczenie zewnętrzne bliższe obejmuje przede wszystkim ogół mieszkańców gminy, w którym jednak można wyróżnić szereg grup, organizacji, stowarzyszeń i instytucji czy przedsiębiorstw. Otoczenie zewnętrzne

dalsze jest to faktyczne otoczenie gminy jako wspólnoty terytorialnej – sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie.

Obszary działań w zakresie komunikacji dwustronnej i współpracy władz gminy Magnuszew ze społecznością lokalną to:

- informacja o postępach wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego - każdy mieszkaniec gminy będzie miał możliwość uzyskania informacji o aktualnym stanie prac wdrożeniowych Strategii Rozwoju Lokalnego w siedzibie sekretariatu Urzędu Gminy, wraz z wglądem w dokumentację (raporty monitoringowe, raporty ewaluacyjne),
- możliwość udziału mieszkańców w posiedzeniach Komitetu Monitorującego (po wcześniejszym zgłoszeniu swojej obecności),
- podjęcie współpracy z mediami lokalnymi - podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych przynajmniej raz w roku,
- informacje z prac Komitetu Monitorującego zamieszczane na stronie www.

Institucja Zarządzająca zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań.

Informowanie i promocja odbywać się będzie poprzez organizowanie szkoleń i konferencji na temat możliwości pozyskania środków unijnych. W prasie lokalnej i regionalnej oraz w Internecie podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Planu. Sprawy związane ze środkami informacyjnymi i promocyjnymi stosowanymi przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych reguluje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 320, z późn. zm.).

8.2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Do zadań własnych gminy należy współpraca i wspieranie wybranych przedsięwzięć organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Magnuszew. Przy opracowywaniu zadań biorą czynny udział organizacje pozarządowe oraz społeczeństwo poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Gminy.

Gmina inicjuje współpracę z instytucjami sektora publicznego i lokalnymi przedsiębiorstwami sektora prywatnego poprzez organizowanie wspólnych spotkań dla przedstawicieli tych jednostek. Dodatkowo w pełni uspołeczniony proces informowania o pracach nad Strategią Rozwoju Lokalnego połączony z przyjmowaniem propozycji projektów inwestycyjnych od wszystkich zainteresowanych, tzn.:

- obywateli,
- jednostek gospodarczych,

powoduje pełen udział wszystkich podmiotów aktywnych na terenie Gminy w tworzeniu strategii Rozwoju Lokalnego.

8.3. Public Relations Strategii Rozwoju Lokalnego

Zespół Zadaniowy ds. opracowania Strategii Rozwoju Lokalnego postanowił szeroko informować opinię publiczną o podjętych pracach.

Mieszkańcy, a także poinformowane o działaniach organizacje pozarządowe wraz z jednostkami gospodarczymi wzięły udział w zgłaszaniu propozycji inwestycyjnych. Podobne działania przewiduje się rokrocznie przy przeglądach i aktualizacjach Strategii.

Po zakończeniu prac Strategia Rozwoju Lokalnego jako dokument uchwalony przez Radę Gminy w Magnuszewie zostanie opublikowany na oficjalnych stronach internetowych BIP gminy. Te działania winny zapewnić dostęp do informacji o działaniach w ramach Strategii Rozwoju Lokalnego wszystkim mieszkańcom i instytucjom zainteresowanym zagadnieniem rozwoju gminy.

Promocja i reklama bezpośrednia będzie skierowana do wybranych, potencjalnych wykonawców i inwestorów. Polegać to będzie na bezpośrednim zapraszaniu do negocjacji wybranych podmiotów, mogących być partnerami w realizacji poszczególnych inwestycji Strategii Rozwoju Lokalnego.

Dodatkowo instytucją odpowiedzialną za promocje projektów inwestycyjnych będzie Gmina Magnuszew. Do środków promocji projektów należeć będą:

- tablice informacyjne w trakcie realizacji prac, zawierające dane na temat ewentualnego dofinansowania projektów ze środków Unii Europejskiej,
- tablice pamiątkowe po realizacji projektów, z informacją o współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej,
- umieszczanie logo Unii Europejskiej oraz RPOWM/PROW na wszystkich informacjach, dotyczących projektów (m.in. publikacje, ogłoszenia, materiały prasowe, strona internetowa) wraz z tekstem, wskazującym, na współfinansowanie Projektu ze środków Unii Europejskiej.

ZAŁĄCZNIK 1

Raport monitoringowy z realizacji projektu

1. Tytuł projektu

.....

2. Kolejny numer raportu monitoringowego i okres objęty raportem

.....

3. Dane teleadresowe osoby przygotowującej

.....
.....

4. Opis działań zrealizowanych w okresie objętym raportem monitoringowym

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Harmonogram realizacji projektu

a) planowany

Etapy realizacji projektu	Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV

b) rzeczywisty

Etapy realizacji projektu	Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV

6. Działania jakie zostaną zrealizowane w najbliższym czasie

.....

.....

7. Informacje o problemach związanych z realizacją projektu

.....

.....

1. Finansowa realizacja projektu

Etapy realizacji projektu	Źródło 1		Źródło 2		Źródło 3		Razem	
	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki
RAZEM								

Załącznik 2

TABELA EWALUACYJNA

Metryka projektu:

Obszar strategii	
Cel strategiczny	
Program operacyjny	
Zadanie	
Koordinator	
Termin realizacji zadania	

Karta realizacji projektu

L.p.	Planowane działania - Opis i planowany termin	Podjęte działania - Opis i termin podjętych działań	Efekty	Przyczyny odchyień	Propozycje działań
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					